

**ПОНЯТІЙНІ РОЗБІЖНОСТІ ПРИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ
НОРМ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС ДО
НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З
ПИТАНЬ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ.**

**НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ІНСТИТУЦІЙНА
СПРОМОЖНІСТЬ РЕГУЛЯТОРНОГО ОРГАНУ**

СВІТЛАНА КОНСТАНТИНОВА, ЧЛЕН РАДИ УАІБ

Науково-практична конференція УАІБ “Професійне управління активами”
9-10 червня 2017, Одеса

Угода з ЄС


Стаття 383

Сторони домовляються співпрацювати **у сфері фінансових послуг** відповідно до таких цілей:

- ▶ підтримка **процесу адаптації** регулювання фінансових послуг до потреб відкритої ринкової економіки;
- ▶ забезпечення **ефективного та належного захисту** інвесторів та інших споживачів фінансових послуг;
- ▶ сприяння **стабільності та цілісності** світової фінансової системи;
- ▶ підтримка **співробітництва** між різними учасниками фінансової системи, зокрема регуляторні та наглядові органи;
- ▶ забезпечення **незалежного та ефективного нагляду**.

Меморандум про співробітництво з МВФ - 2017

- ▶ Ми збільшуємо повноваження, **незалежність та інституційну спроможність** Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) з метою, перш за все, дозволити їй стати підписантом Багатостороннього меморандуму про взаєморозуміння МОКЦП.



НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ РЕГУЛЯТОРНОГО ОРГАНУ

Джерела інформації

1. *І.І. Д'яконова, Професор, доктор економічних наук
Українська академія банківської справи Національного
банку України, м. Суми, Україна*

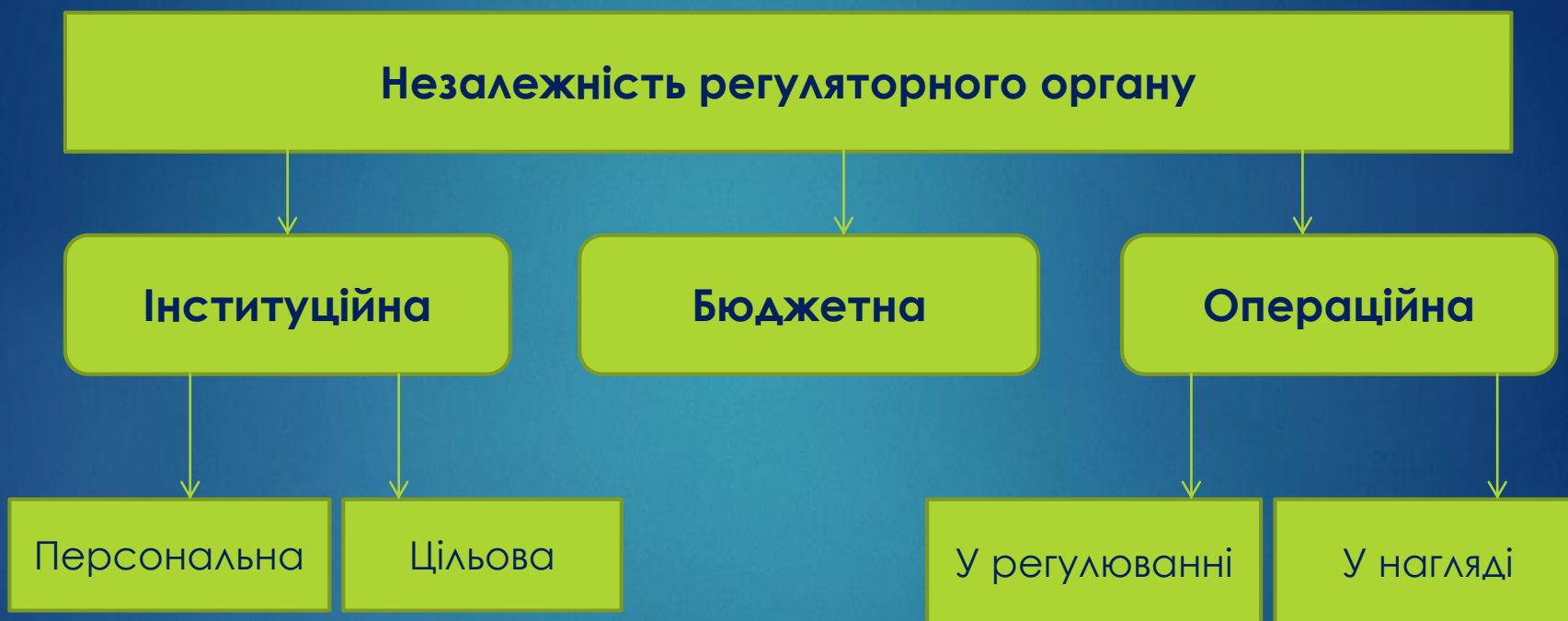
РОЗВИТОК МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ОРГАНІВ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ

2. *В. П. Левченко, докторант Національного університету
державної податкової служби України*

*В. М. Кремень, к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»*

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ І НАГЛЯДУ НА РИНКУ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Незалежність регуляторного органу Є КОМПЛЕКСНИМ ПОНЯТТЯМ



Інституційна незалежність

Під інституційною незалежністю розуміють **відокремленість регуляторного органу від впливу виконавчої та законодавчої гілок влади.**

ґрунтується на таких засадах:

- ▶ гарантії вищому керівництву регуляторного органу проти необґрунтованого звільнення,
- ▶ наявність у структурі управління регуляторного органу комісії експертів,
- ▶ схвалення рішень має відбуватися на принципах відкритості і прозорості.

Інституційна незалежність

- ▶ **Персональна**
- ▶ **Цільова**

Інституційна незалежність

Персональна

Критерії персональної незалежності:

- ▶ **термін перебування голови регуляторного органу на посаді** (6 років та більше; 5 років; 4 роки; менше ніж 4 роки; без визначеного строку або за рішенням головної установи);
- ▶ **орган, який призначає голову регуляторного органу** (Рада наглядового агентства; законодавча влада; спеціалізований комітет, що надає рекомендації виконавчій владі країни; вищі посадовці виконавчої влади (прем'єр-міністр; президент); один з органів виконавчої влади (відповідне міністерство, відомство));
- ▶ **умови зняття з посади голови регуляторного органу** (виключно неполітичні причини (рішення суду щодо порушення цивільного законодавства, професійна недбалість тощо); рішення Ради регуляторного органу; політичні чи неполітичні причини, погоджені з законодавством; рішення виконавчої влади; чітко невизначені причини);
- ▶ **особисте підпорядкування голови регуляторного органу** (раді наглядового органу; не визначається чітка підпорядкованість; законодавчій владі; вищим посадовцям виконавчої влади (прем'єр-міністру; президенту); одному із органів виконавчої влади (відповідному міністерству);
- ▶ **можливість поновлення повноважень голови регуляторного органу** (неможливе; можливе тільки один раз; можливе більше ніж один раз);
- ▶ **існування певних політичних вподобань при призначенні голови регуляторного органу.**

Інституційна незалежність

Цільова

Критерії цільової незалежності:

- ▶ **повноваження регуляторного органу щодо визначення, зміни пруденційних норм та здійснення наглядових функції** (регуляторний орган не має обмежень в виконанні своїх функцій та має повноваження визначати та змінювати цілі; має достатньо широкі повноваження і в разі конфлікту він має право самостійно приймати рішення щодо зміни цілей та коридорів певних нормативів; має широкі повноваження і в разі конфлікту уряд має остаточно приймати рішення щодо визначення цілей та часових горизонтів; Уряд визначає цілі нагляду; регуляторний орган має повноваження щодо контролю виконання визначених рішень).

Операційна незалежність

Під операційною незалежністю розуміють такі **умови діяльності регуляторного органу, які передбачають його автономію у здійсненні функцій, що покладені на нього законодавчо – тобто функції регулювання та нагляду**

Операційна незалежність передбачає:

- ▶ можливість встановлення **пруденційних правил і нормативів**,
- ▶ достатні права для забезпечення **ефективного та неупередженого** нагляду.

Операційну незалежність варто розглядати з позиції двох аспектів:

1. незалежність у сфері **регулювання**
2. незалежність у сфері **нагляду**.

Операційна незалежність

Критерії операційної незалежності

- ▶ **орган чи посадова особа, що має повноваження встановлення пруденційних норм, здійснення ліцензування** (регуляторний орган має виключні повноваження в цій сфері; регуляторний орган спільно з іншим адміністративним органом мають спільні повноваження; регуляторний орган та виконавча влада мають спільні повноваження; регуляторний орган здійснює лише консультативну функцію);
- ▶ **звітність регуляторний органу** (не звітує жодному з органів; звітує перед законодавчою владою шляхом надання річного звіту з метою інформування; звітує перед законодавчою владою шляхом надання річного звіту для схвалення; звітує);
- ▶ **який орган має повноваження щодо зміни організаційної структури регуляторного органу, зміщення директорів структурних одиниць** (має повні повноваження; з іншим адміністративним органом мають спільні повноваження; регуляторний орган та виконавча влада мають спільні повноваження; регуляторний орган має лише консультативну функцію);
- ▶ **до якої межі регуляторний орган може стримуватись у застосуванні санкцій** (не застосовувати певних регулятивних норм; повноважень не має);
- ▶ **який орган чи посадова особа може скасувати рішення на які регуляторний орган має виключне право** (Жодні орган чи посадова особа не мають право скасувати рішення на прийняття яких регуляторний орган має виключні повноваження; Суд; визначений на такий випадок орган (відповідний комітет законодавчої влади); орган виконавчої влади, що відповідає профілю; виконавча влада);

Бюджетна незалежність

Критерії бюджетної незалежності:

- ▶ **формування бюджету регуляторного органу** (з неурядових фондів (певні стягнення з регульованих інститутів, участь у бюджетному процесі центрального банку); з неурядових фондів, але є суб'єктом бюджетного процесу (стягнення з регульованих інститутів); з уряду; від міністерства, до якого регуляторний орган адміністративно приєднаний);
- ▶ **який орган чи посадова особа здійснює бюджетний контроль** (самостійно; разом із урядом; уряд);
- ▶ **який орган визначає внутрішню організаційну структуру регуляторного органу та особливо особливості управління персоналом** (регуляторний орган; спільно з урядом; уряд).

Методика розрахунку індекса незалежності

Привило Фішберна відображає той факт, що **про рівень вагомості показників нічого не відомо**. А отже, оцінка відповідає максимуму ентропії наявної невизначеної інформації про об'єкт дослідження.

Відповідно, чим **вищим** є індекс, тим **більш незалежним** від законодавчої та виконавчої влади є діяльність регуляторного органу у відповідній країні

Аналіз даних дослідження незалежності органів банківського нагляду (2011 рік)

- ▶ Згідно з запропонованою методикою **наразі важко визначити країну з абсолютно незалежним регуляторним органом.**
- ▶ При цьому **найбільш незалежними є умови роботи банківського нагляду в Фінляндії, Греції, Польщі.** Відповідний індекс за розрахунками моделі коливається в межах **від 0,31 до 0,79**, що вказує на достатньо відмінні умови роботи наглядових органів в різних країнах світу.
- ▶ **Україна входить до числа 3-х країн, що мають найнижчі значення індексу незалежності наглядового органу за банківською діяльністю.** Індекс незалежності органу банківського нагляду від Уряду для України за даними на кінець 2011 року склав **0,4**.
- ▶ **Нижчими є показники Японії та Норвегії – 0,35 та 0,31** відповідно. Однак, ці країни в останні роки є лідерами в якісних показниках подолання кризи та рецесійних тенденцій.
- ▶ Натомість, **Греція**, де нагляд має можливість працювати найбільш незалежно є аутсайдером в подоланні наслідків економічної кризи.

Важливо

- ▶ Існує **наукова методика** визначення індексу незалежності регуляторного органу
- ▶ Кожна **країна** має свій ступінь незалежності регуляторних органів, кожний **окремий орган** має свій ступінь незалежності
- ▶ Як низький, так і високий ступінь незалежності регуляторного органу **несе ризику**
- ▶ Кожна країна може обирати **для окремих регуляторних органів різні ступені незалежності**, керуючись державною політикою на регульованому ринку, інституційною спроможністю регуляторного органу, станом розвитку регульованого ринку та станом економіки країни

Інституційна спроможність

– можливість регуляторного органу **якісно та ефективно** виконувати свої обов'язки та покладені завдання

Критерії:

- ▶ Наявність **матеріально – технічної бази**
- ▶ Використання **експертних рекомендацій**
- ▶ Постійне **підвищення кваліфікації** співробітників
- ▶ **Кадрова політика**

Дякую за увагу!